

EUSKALTZAINDIA TA EUSKALKIAK

Urrillaren 15'eko "Deia" egunkarian irakurri dogu Euskaltzaindiak Bilbao'n batuko dauzala Europa'n diran Izkelki-Izti'ko jakitunik aundienak.

Jakitun oneik azterketa sakona egingo dabe Euskalki-Izti' ari dagokiozan arazo guztiai buruz.

Batzar Nagusi au izango da Euskaltzaindiak Bilbao'n dauan bere etxe ta lan-toki barriaren askundea. Orain arte lan-toki bat baiño geiago izan dabelako oso txarto ibilli ei dira euskaltzain errukarriak. Eta beste batzuk?

Jasokizun bi onek, Askundea ta Laterri Arteko Batzar Nagusia, batera datoz Luis Luziano Bonaparte'ren eungarren urtea ospatzeagaz. Aurten dira eun urte Euskalki-zale bizi au il zala.

Batzar Nagusi ori dala-ta, ara zer diñon Euskaltzainburu dan Jean Haritschelhar'ek: Guzurra da Euskaltzaindia euskalkien aurka doala eta euskera batua baiño ez dauala aurrera ateraten, an-or-emen esaten dana izan arren. Iñok ez dau egin Euskaltzaindiaren beste lan euskalkien arloan eta Batzar Nagusi onek orixe baieztatzen dau" (Berba oneik erderaz idatziak dira eta neuk euskeratu dodaz "Deia"tik artuta).

Nik ez dot ulertzen zelan esan leiken ori Euskaltzainburu jaunak. Guzurra ez dala berak guzurtzat artzen dauan eritxi ori ziurtatzeko, naikoa da gure eskola edo ikastola batera sartzea: Bizkai'ko eskola ta ikastoletan ez da irakasten bizkaierarik, batua baiño, eta umeak etxera doazenean, or ikusten doguz euren gurasoakaz alkar ulertu-eziñik eta euren gurasoi euskerarik ez dakiela edo euskeraz txarto egiten dabela esaten.

Ori ez dala Euskaltzaindiaren errua esango ete dau? Noren errua ba? Nok asmau eta zabaldu dau bizkaieria iltera datorren batu ori?

Bai, ba-dago Euskaltzaindia euskalkien eta, batez be, bizkaierearen alde: Ilten danerako errietan esal-

diak batzen dauz eta illeta on bat ospatzeko be gertu dago. Ez dago aurka.

Etorriko diran izkelgi-zale guzti orreik gure egoera larriaren barria jakin bearko dabe, baiña ez Euskaltzaindiak emonda, bere erara emongo leuka-zelako barri guztiak. Beste batzuk egin bearko dogu lan ori.

Ondo dakigu izkelki-zaleak "Batuaren" arerioak dirana. Au ez da gure zusmoa, euretarikoak agertu dauskuen eritxia baiño.

Zelan izango dira ba izkelki zaleak Batuaren aldekoak, batuzale eta izkelkizale alkarren aurkakoak izanik?

Baiña emengo egoera negargarria, dan lez, agertu bear jake. Gero emon dagiela euren eritxia.

Gotzon Aurrekoetxea'k aitutzen dau gero Euskaltzaindia'k gertau dauan Euskalkien Lur-Irudi Txorta. Ikusiko dogu zer agertzen dan, baiña olako "Atlas" egiteko euskalkiak ondo jakin bear dira eta ez da aitzu bear "Izkelki-Iztiaren Santutegia" abostegia, "fonetika" dala eta arlo orretan ez dot nik jakitun asko ikusten, Txillardegia alde batera itzi ezkeror ez dakit beste iñor. Eta Txillardegia'k Fonetika orokorra ondo ikasi ba'dau, eta aukerak izan dauz orretarako, ete daki euskal fonetika oso berezia dala?...

Elduko al da Europa'ko jakitun orreina girora Euskalerrian ainbeste euskaldunek egiten dauan garrasia, ilteko arriskuan dagozan euskalkien ulua!